

Примљено: 03.09.2010.			
ОРГ.ЈЕД.	Број	Прилог	Вредност
01	713	-	-

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ**  
**ФАКУЛТЕТ ЗА СПОРТ И ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ**  
**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета за спорт и физичко васпитање у Лепосавићу број 01-691 од 25.08.2010. год. именовани смо за чланове Комисије за писање извештаја о оцени урађене докторске дисертације под називом **"СТРУКТУРА АНТРОПОЛОШКИХ ДИМЕНЗИЈА ПЛЕСАЧА И ПЛЕСАЧИЦА НАРОДНИХ ПЛЕСОВА"** кандидаткиње мр Јасне Поповић коју је урадила под менторством проф. др Евагелие Боли.

Размотривши урађену докторску дисертацију, подносимо члановима Наставно-научног већа Факултета следећи

**ИЗВЕШТАЈ**

Кандидат мр Јасна Поповић рођена је 27.10.1981. године у Крушевцу. Основну и средњу школу завршила је у Нишу. Од ране младости бавила се спортом а нарочито се истакла у латино-америчким плесовима. Факултет за физичку културу је завршила 2004. са просечном оценом 9.95 чиме је проглашена за најбољег студента Факултета за физичку културу Универзитета у Приштини.

Апсолвирала је на природно математичком факултету на групи за Математику. Правац њеног интересовања и рада су плесови и компјутерска статистика. Запошљена је на Факултету за спорт и физичко васпитање као асистент на предмету плесови.



Публиковала је следеће радове који су у тесној вези са темом докторске дисертације:

1. **Popović R., Dolga M., Popović J. (2007):** PRIKAZ I ANALIZA STAVOVA UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA PREMA IZBORNOM SPORTU. *15th International Interdisciplinary Symposium "ECOLOGY, SPORT, PHYSICAL ACTIVITIES AND HEALTH OF YOUTH"*, Book of Abstracts, Editors: B. Krsmanović, T. Halaši, pp. 11-12, Novi Sad, Srbija. ISBN 978-86-8602-07-4.
2. **Popović R., Levajac R., Kocić J., Popović J. (2008):** ISPITIVANJE STAVOVA PREMA PLESNOJ UMETNOSTI KOD UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE RAZLIČITOG POLA I UZRASTA. *"Umetnost u metodikama nastave"*, Univerzitet u Kragujevcu, Pedagoški fakultet, Jagodina (Srbija), Program skupa, Plenarno predavanje, Jagodina, Srbija.
3. **Popović Ružena, Nikolić Vesna, Dolga Milan, Popović Jasna (2008).** ISPITIVANJE STAVOVA PREMA RAZLIČITIM ASPEKTIMA PLESNE AKTIVNOSTI KOD UČENIKA SREDNJE ŠKOLE. *XVI međunarodni multidisciplinarni simpozijum "EKOLOGIJA, SPORT, FIZIČKA AKTIVNOST I ZDRAVLJE MLADIH"*, Book of Abstracts, Editors: B. Krsmanović, T. Halaši, pp. 111-112, Novi Sad, Srbija. ISBN 978-86-8602-07-4.
4. **Jasna Popović, Ivana Đorđević (2009).** PREDLOG OBRAZOVNIH STANDARDA ZA OBUKU NARODNIH PLESOVA U OKVIRU NASTAVE FIZIČKOG I ZDRAVSTVENOG VASPITANJA U NIŽIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE. *EXERCISE AND QUALITY OF LIFE, 1<sup>st</sup> International Scientific Conference, Novi Sad, Serbia.*
5. **Ivana Đorđević, Jasna Popović (2009).** MUZIKA I POKRET KAO SREDSTVO STIMULACIJE PSIHOMOTORNOG RAZVOJA DECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA. *EXERCISE AND QUALITY OF LIFE, 1<sup>st</sup> International Scientific Conference, Novi Sad, Serbia.*

Кандидаткиња мр Јасна Поповић је урађену докторску дисертацију урадила на 201 страници текста са списком литературе од 142 литерарне јединице. Урађену докторску дисертацију кандидаткиња је поделила на десет поглавља следеће структуре:

1. **УВОД**, у којем се дају основне поставке истраживања у докторској дисертацији, указује се на потребу и корисност таквог истраживања како за теорију тако и за истраживачку праксу.
2. **ПРИСТУПНА РАЗМАТРАЊА**, у којима се дају теорије о моторичким способностима као једног основног и значајног фактора за правилан раст и развој. Даље, износе се теорије о когнитивним способностима, когнитивна структура плесача и плесачица како у латентним тако и у манифестним структурним елементима. Кандидаткиња у овом поглављу даље разматра теорије



о музикалности и основне елементе конативних карактеристика као и кибернетички модел конативних карактеристика и кибернетички модел социјалног статуса. Кандидаткиња у овом поглављу добрим познавањем даје преглед резултата истраживања која су релевантна за референтни истраживачки проблем.

3. **ДОСАДАШЊА ИСТРАЖИВАЊА**, у ком кандидаткиња врло коректно, хронолошки и систематски даје преглед истраживања моторичких способности, когнитивних способности, музичких способности, конативних карактеристика и социолошких карактеристика плесача и плесачица.
4. **ПРОБЛЕМ, ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА**, је поглавље у којем кандидаткиња одређује проблем свог истраживања заснован на законитостима којима се подвргавају трансформациони процеси. Проблем се састоји у проучавању структуре моторичких, когнитивних, музичких, конативних и социолошких димензија плесача и плесачица у народним плесовима. Из наведеног је произашао циљ рада дефинисан као утврђивање структуре антрополошких димензија (моторичких, когнитивних, музичких, конативних и социолошких) код плесача и плесачица у народним плесовима.
5. **ХИПОТЕЗЕ**, у коме кандидаткиња поставља десет алтернативних хипотеза које усклађује са истраживачким проблемом на тај начин што су све хипотезе формиране као хипотезе за дефинисање одабраних психосоматских структура код плесача и плесачица у народним плесовима.
6. **МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА**, је поглавље подељено у више целина којима се обухватио: узорак испитаника, узорак варијабли, инструменти и техника мерења и статистичка обрада података. Узорак испитаника чини 257 плесача и плесачица старих 15-18 година чланова културно уметничких друштава из Србије. Узорак варијабли садржи варијабле моторичких и когнитивних способности, варијабле музичких способности, варијабле конативних карактеристика и мерне инструменте за процену социјалног статуса. Структура варијабли показује да ју је кандидаткиња веома пажљиво изабрала. Методе математичко-статистичке обраде података изабране су тако да буду коректне, адекватне референтном проблему и компарабилне и које омогућују екстракцију и трансформацију добијених димензија
7. **РЕЗУЛТАТЕ ИСТРАЖИВАЊА**: Једна од карактеристика квалитетних плесача је способност брзе промене правца кретања и способност брзог комбиновања различитих начина плесних структура, што говори да и агилност у значајној мјери утиче на успех у плесу. Координација ногу је способност која омогућује плесачу успостављање равнотежног положаја и његовог одржавања у условима извођења игре, као и комбиновање различитих начина кретања. Неопходност брзог извођења свих базичних структура кретања у плесу која су уз то и полиструктурална захтева од плесача значајан ниво координације која је дефинисана као "брзина извођења комплексних моторичких задатака". Како



плесаче у народним плесовима карактерише непрекидно кретање и извођење веома сложених плесних структура, може се констатовати да одређени утицај на успех у плесу има и координација тела. Због тога добијени резултати факторске анализе потврђују боље речено оправдавају њену примену у овом истраживању. Дакле факторска анализа се у овом случају може третирати као конфирмативна метода. Резултати у когнитивном простору указују да је за плес карактеристична разноликост и мноштво техничких елемената, покрета целог тела и екстремитета у различитим правцима са променљивим темпом. У току игре плесача непрестално се мењају динамичке ситуације у зависности од кретања плесача са различитим техникама. Структура музичких способности плесача судећи према величини варијансе првог фактора дефинисан је варијаблом за процену висине тонова, варијаблом за процену боје тонова, варијаблом за процену јачине и дужине тонова. Друга латентна димензија са негативним предзнаком је такође биполарна, њу најбоље дефинишу варијабле за процену меморије с једне стране а затим варијабла за процену ритма и то са негативним предзнаком. Конативна структура плесача се огледа у хипо или хиперфункцији инхибиторних механизма у одређеним ситуацијама, које прати кочење неких физиолошких процеса и појачана еготоничност. Очигледно је да он смањује адаптацију у спорту јер дезактивира управо оне структуре нервног система које су за то одговорне. Овај регулатор је у двосмерној вези са регулацијом реакција одбране који модулише тоничко узбуђење. Такође, регулатор активитета (ЕПСИЛОН) је један од елементарних и најниже лоцираних регулационих система у хијерархији. Његова функција је регулација и модулација активирајућег дела ретикуларне формације, па је стога непосредно одговоран за активитет и енергетски ниво на ком функционишу остали системи, укључивши и когнитивне и моторичке процесоре. Екстравертни и интровертни модели понашања зависе делом од основног функционалног нивоа регулатора активитета, а делом од (претежно кочећих) функција кортикалних процесора. Обзиром на то да плесач, нема изразито наглашене жеље за извођење агресивних покрета у народном плесу, осим у неким народним плесовима где се симболички изводи игра са елементима борбе могло би се претпоставити да је агресивност од свих преосталих антрополошких карактеристика најмање заступљена у народним плесовима. Из тог разлога ову патолошку црту личности треба посебно испитати свим расположивим мерним инструментима и у будућим истраживањима. У социолошком простору плесача аутор закључује да је овај простор плесача народних плесова потребно и даље истраживати новим методама и новим инструментима за његову процену како би се ушло у дубљу и садржајнију анализу социјалног статуса плесача. Код узорка плесачица, на темељу структуралне анализе народних плесова логично је да се моторичке способности, брзина и експлозивна снага сматрају најнеопходнијим за успех у игри код већег броја народних плесова. Без ових, и то изразито наглашених моторичких способности немогуће је постићи чак ни осредње резултате у плесу. Различити видови брзине (брзина реакције, брзина покрета и брзина кретања) омогућују плесачима складно и континуирано кретање односно извођење плесних елемената. Висок ниво експлозивне снаге, посебно ногу и једнако као и висок



ниво брзине, основна је карактеристика квалитетних плесача. Експлозивна снага ногу је важна за плесаче и поред тога, јер омогућује брже кретање (одскакање) при извођењу веома сложених елемената у народним играма. У току извођења народних плесова плесач мора синхронизовати рад ногу (кретање) са координацијом руку, брзо мењати правац кретања, брзо реализовати затворене моторичке структуре, те реализовати комплексне моторичке структуре премештањем целог тела у простору за што му је потребан и висок степен координације. Једна од карактеристика квалитетних плесача је способност брзе промене правца кретања и способност брзог комбиновања различитих начина плесних структура, што говори да и агилност у значајној мјери утиче на успех у плесу. Координација ногу је способност која омогућује плесачу успостављање равнотежног положаја и његовог одржавања у условима извођења игре, као и комбинирање различитих начина кретања. Неопходност брзог извођења свих базичних структура кретања у плесу која су уз то и полиструктурална захтева од плесача значајан ниво координације која је дефинисана као "брзина извођења комплексних моторичких задатака". Како плесаче у народним плесовима карактерише непрекидно кретање и извођење веома сложених плесних структура, може се констатовати да одређени утицај на успех у плесу има и координација тела. Судећи према величини варијансе, први фактор когнитивних способности плесачица је најзначајнији од изолованих димензија и дефинисан је варијаблом за процену серијалног процесора и варијаблом за процену инпут процесора. Друга латентна димензија дефинисана је са варијаблом за процену паралелног процесора. Музичке способности плесачица су судећи према величини варијансе дефинисане тестом за процену јачине тонова, тестом за процену ритма и на крају тестом за процену висине тонова. Друга латентна димензија је најбоље дефинисана тестом за процену дужине трајања тонова с једне стране а затим тестом за процену меморије. Трећа латентна димензија дефинисана је само тестом за процену боје тонова. Структура конативних карактеристика плесачица, с обзиром на то да се ради о дисциплини која захтева високи степен координационих способности и њихово контролисање уз усаглашени тонус мускулатуре и правовремену обраду чулних музичких подражаја као и визуелну контролу простора и елемената у видном пољу потребно је усагласити координацију свих покрета са партнером или партнерке а исто тако водити рачуна о целокупном простору и осталим играчима који изводе плесне елементе на истом подијуму. То наравно, намеће истовремено и потребу за ефикасно функционисање система за интеграцију регулативних функција, координацију регулативних функција, регулацију одбране, регулацију органских система и регулацију реакције напада. Друга латентна димензија дефинисана је варијаблом за процену ецитаторно-инхибиторних процеса. Димензија је слична другом фактору у истраживању Момировића (1982) и трећој латентној димензији Поповића (1990). Како је регулација активирајуће функције ретикуларне формације највероватнија физиолошка основа варијабилитета и коваријабилитета теста који је дефинише, вероватно је најадекватније интерпретирати овај фактор као меру ефикасности механизма за регулацију активитета или регулацију процеса раздражења и кочења у складу са неким истраживањима Момировића а у



последње време и неким истраживањима Поповића. Треба напоменути да се у неким истраживањима овако добијен фактор може интерпретирати као мера екстраверзије (Ајзенк) па чак и као мера Кателове ехвије. С обзиром на значај ове димензије односно на значај механизма кога изгледа да веома добро имају изражено плесачи који се баве стандардним и латиноамеричким плесовима. Што се социјалног стауса плесачица тиче потребно је и даље истраживати новим методама и новим инструментима за његову процену како би се ушло у дубљу и садржајнију анализу социјалног статуса плесача.

8. **ЗАКЉУЧАК**, У овом делу рада кандидат даје кратак резиме истраживачког пројекта. Истраживање је спроведено са циљем да се утврди структура, антрополошких димензија код плесача и плесачица који се баве народним плесовима. У сврху утврђивања структуре третираних антрополошких димензија, испитано је 257 плесача, и плесачица чланова културно уметничких друштава из Србије. За процену моторичких способности употребљено је 20 моторичких тестова, који су одабрани према структуралном моделу Гредела, Метикоша, Хошекове и Момировића из 1975. године дефинисаним као механизам за структурирање кретања (МСК), механизам за функционалне синергије и регулације тонуса (СРТ), механизам за регулацију интензитета екситације (РИЕ) и механизам за регулацију трајања екситације. За процену когнитивних способности изабран је мерни инструмент КОГЗ којим су се процењивале следеће когнитивне способности: За процену ефикасности инпут-процесора, односно перцептивног резоновања, изабран је тест ИТ-1, за процену ефикасности серијалног процесора, односно симболичког резоновања, изабран је тест АЛ-4, за процену ефикасности паралелног процесора, односно уочавања релација и корелата, изабран је тест С-1. Мерење музичких способности извршено је помоћу Сишерове батерије тестова која процењује базичне музичке способности и садржи следеће компоненте: Разликовање висине тона (ВИТ), разликовање јачине тонова (ЈАТ), ритмичко памћење (РИТ), разликовање дужине тонова (ДУТ), разликовање боје тонова (БОТ) и мелодијско памћење (МЕМ). За процену конативних карактеристика изабран је мерни инструмент КОН6 којим су се процењивали следећи конативни регулатори: Регулатор активитета (ЕПСИЛОН), регулатор органских функција (ХИ), регулатор реакција одбране (АЛФА), регулатор реакција напада (СИГМА), систем за координацију регулативних функција (ДЕЛТА) и систем за интеграцију регулативних функција (ЕТА). За процену социјалног статуса примењен је модел конструисан од стране аутора: Саксида и Петровић 1972; Саксида, Цасерман и Петровић 1974; Момировић и Хошек 1975. У овом истраживању примењен је прилог ИНСТ2, упитник ССМИН. За утврђивање латентне структуре плесача примењена је метода компонентне факторске анализе. Аутор оставља отворено питање даљег истраживања антрополошких димензија а посебно морфолошких димензија, функционалних механизма као и квалитет усвојености технике код плесача и плесачица народних плесова.

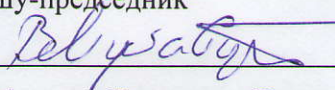
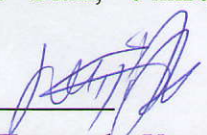


9. **ЗНАЧАЈ ИСТРАЖИВАЊА И МОГУЋНОСТ ГЕНЕРАЛИЗАЦИЈЕ**, у коме кандидаткиња констатује да ће резултати спроведеног истраживања имати примену и у пракси али и да ће обогатити теоријска сазнања о развоју и трансформацијама моторичких, когнитивних, музичких, конативних и социолошких димензија плесача и плесачица народних плесова.
10. **ЛИТЕРАТУРА**, у коме је кандидаткиња врло пажљивим избором дала списак релевантне литературе наших и страних истраживача са списком од 142 литерарне јединице.

## ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за писање извештаја о оцени урађене докторске дисертације под називом "СТРУКТУРА АНТРОПОЛОШКИХ ДИМЕНЗИЈА ПЛЕСАЧА И ПЛЕСАЧИЦА НАРОДНИХ ПЛЕСОВА" мр Јасне Поповић, закључује да је поднета докторска дисертација са успехом урађена и предлаже Наставно-научном Већу да закаже њену јавну одбрану.

## ЧЛАНОВИ СТРУЧНЕ КОМИСИЈЕ

1. проф. др Владимир Мутавцић, Универзитет у Нишу-председник  

2. проф. др Евагелиа Боли, Универзитет у Приштини- ментор  

3. проф. др Миладин Петковић, Универзитет у Приштини-члан  
